

ECONOMICAMENTE INACTIVAS

Ramona Barrio Rodríguez

sa é a consideración que na clasificación da poboación teñen as case 300.000 mulleres galegas que se adican a realizar as tarefas dos fogares.

A primeira pregunta que podemos facernos é se as tarefas domésticas constitúen un traballo ou non. Se acudimos aos dicionarios o concepto de traballo non é moi restritivo. Mais na literatura económica apenas se lle concede importancia ou atención a outro tipo de traballo que non sexa o traballo directamente incorporado á produción de mercancías. A presión do diñeiro é tan forte que leva á non consideración económica de todos aqueles traballos que están fora do circuito traballo-mercancía. Aínda que o traballo doméstico, como reprodutor da condicións materiais de existencia, sexa o máis elemental dos traballos, isto non impide que se considere como inactivo e improdutivo.

PARTICIPACIÓN DE HOMES E MULLERES

Son varios os estudos que se teñen publicado analizando a participación de homes e mulleres nas tarefas dos fogares e que cuantifican as horas de traballo doméstico dos homes con traballo remunerado e das mulleres con ou sen traballo remunerado.

A participación masculina no traballo doméstico é ben pequena. Os homes participan máis en tarefas esporádicas, de curta duración, máis relacionadas coa técnica, de resultado inmediato. Na participación masculina inflúen a idade (os máis participativos teñen entre 24 e 35 anos), os estudos (os universitarios serían o grupo máis igualitario no fogar), e o traballo fóra da casa da muller.

Mentres que os homes contribúen con aproximadamente unha hora diaria do seu tempo ás tarefas dos fogares, as mulleres con traballo remunerado sobrecargan a súa xornada laboral adicando case cinco horas diarias ao traballo doméstico. Esta sobrecarga de traballo ten repercusións moi negativas para as mulleres: menos tempo de ocio, maiores dificultades de promoción fóra do fogar,...

SON OS PAISES EN VIAS DE DESENVOLVIMENTO OS QUE MÁIS INCORPORAN O VALOR DA ACTIVIDADE DOMÉSTICA NAS SUAS CONTAS

AS PREOCUPACIÓNS POLA PRODUCCIÓN DOMÉSTICA

Desde principios deste século son moitos os debates que se teñen producido sobre a consideración económica do traballo doméstico. Atopamos precursoras e precursoras destes debates nos estudos de Westley Mitchel, Margaret Reid, Cairncross,... Como un dos máis relevantes temos que sinalar os da Nova Economía da Familia (NEF) nos anos 60. A NEF xurde como un programa de investigación co obxecto de dar resposta aos problemas da teoría neoclásica, estudando á familia non só como unidade de consumo senón tamén de produción. Nos anos 70 e 80 interveñen nesta polémica autoras que proceden do pensamento marxista sendo críticas co mesmo(1).

A VALORACIÓN ECONÓMICA DO TRABALLO DOMÉSTICO

A separación entre as actividades de subsistencia e as relacionadas coa produción mercantil prodúcese coa chegada do capitalismo. Cada vez máis bens adquiren-se como mercancías, e a produción doméstica, que proporciona moitos dos bens necesarios para o consumo inmediato, ten categoría de traballo invisíbel, sen importancia e complementario. É unha actividade non mercantil, sen prezo, sen remuneración e excluída das Contas Nacionais.

Estes feitos motivaron unha preocupación pola medición da produción doméstica e levaron á utilización de distintos métodos:

- 1.- valorar o traballo feito na casa igual ao deixado de percibir por non acceder ao traballo remunerado fora da casa.
- 2.- valoralo igual ao custo que tería contratar os servizos dunha persoa empregada do fogar.
- 3.- valorar cada unha das funcións realizadas no fogar ao prezo que ten un servizo equivalente no mercado. Etc

Estes sistemas de valoración teñen-se utilizado para estimar o valor económico da produción doméstica, co obxectivo de mudar as Contas Nacionais. Son moitas as críticas que se fan ás Contabilidades Nacionais e aos indicadores(2) que se derivan de-la: non ter en conta a produción non monetarizada nen a economía somerxida, non valorar a calidade na produción, ou a pretensión de reflectir o benestar sen ter en conta o deterioro ambiental na calidade de vida.

A ONU ten feito algunha recomendación, a partir do ano 1986, para que se inclúa a produción doméstica nas contas nacionais, mais a pesar dos moitos estudos(3) que se teñen feito para avaliar a produción doméstica e a súa incidencia na contabilidade nacional, nengunha se modificou para incorporar-lle este valor. Algúns países, como Francia, contabiliza algunhas actividades non monetarias, pero son os países en vías de desenvolvemento os que máis incorporan o valor da actividade doméstica nas súas contas, debido á importancia das actividades de subsistencia neles.

Poderíamos ter que discutir cal dos sistemas de cálculo é o máis adecuado, mais aínda estamos lonxe de que se teñan en conta a calidade do producido, o deterioro ambiental ou a produción doméstica. Aínda segue sendo necesario facer visíbeis os traballos das mulleres.